

A photograph of a red violin and a brass instrument, likely a trumpet, set against a dark background. The violin is the central focus, with its body, f-hole, and four strings clearly visible. A wooden bow lies across the body of the violin. To the right and slightly behind the violin, the golden, coiled tubing of a trumpet is visible. The lighting is dramatic, highlighting the textures of the wood and metal.

**Sagan om
den underbara fiolen**

Den underbara fiolen

Sagan om den underbara fiolen

Det var en gång – för så börjar alla sagor. Och det här är precis som alla andra sagor – så när som på att den slutar sorgligt.

Alltså – det var en gång en liten flicka.

Hon hade *inte* två elaka syskon och hon var *inte* yngst i syskonskaran, som i andra sagor, för det här är som sagt en annorlunda saga. Nä, hon hade en snäll lillasyster och en ännu snällare lillebror.

Men dem ska vi inte prata om, för de är inte intressanta för denna saga.

Den lilla flickan hade rött hår och hette Lina.

Hon hade också något mer – hon hade känsliga öron och magiska händer: När katten jamade blev hon olycklig, för den jamade så illa. Då tog Lina den i famnen, strök den varligt med hårs och viskade i kattens öra. Och katten jamade vackrare och vackrare för varje dag.

När Lina hissade upp vatten ur brunnen gjorde hon det rytmiskt så det gnisslande hjulet skapade melodier. När hon hjälpte mor att mala kaffe med kaffekvarnen blev malandet till spännande rytmer.

Om våren gjorde hon och hennes syskon som alla andra barn – de gick ut i skogen och täljde var sin sälj-flöjt.

Men när Lina täljde en flöjt blev det inte en enkel viselpipa som gjorde en enda ton, utan en som gick att spela melodier på. Men syskonen blev vare sig sura eller avundsjuka. De kastade bort sina egna, enkla flöjter, klappade händerna och dansade runt till Linas musik. ”Mera, mera!” sjöng de i takt med Linas toner.

Hennes föräldrar märkte naturligtvis allt detta och häpnade.

”Hon har ett känsligt öra” sa hennes mamma. ”Och skickliga händer” sa hennes pappa, som visste att uppskatta sån't. ”Vi måste se till att Lina får utveckla sin talang” sa han.

Det tyckte hennes mamma också. ”Men ska vi låta henne få sjunga eller använda sina händer” undrade hon.

”Jag har räknat ut det” sa hennes pappa. ”Hon ska få bli fiolbyggare. Då måste man ha både känsligt öra och skickliga händer.”

Och så blev det. När Lina var tillräckligt vuxen fick hon gå i lära hos de bästa fiolmakarna som fanns i landet. Och de förundrades alla över Linas talang: Det stod inte länge på förrän hon byggde vackrare och mer välklingade instrument än vad hennes lärare själva kunde åstadkomma.

Och när hon spelade på instrumenten så häpnade inte bara de, utan alla som hörde på.

”Hon kommer att bli världens skickligaste instrumentbyggaren” sa alla.

Men Lina ruskade på huvudet.

”Hon kommer att bli världens bästa konsertviolinist” sa andra.

Men Lina ruskade på huvudet.

Hon hade hört och sett det som var bättre – i hennes känsliga öron mycket bättre.

Åren gick och Lina byggde sina fioler och spelade på dem på konserter. Och folk kom från när och fjärran och alla applåderade vilt – för detta var det bästa de hade hört.

Men Lina var inte nöjd.

Hon var närmast olycklig. *Hon* visste att det måste gå att bygga bättre fioler än så här. Fioler som lät mer och var klangrikare än de hon byggde nu.

Därför såg hon var kväll på sina händer – de magiska händerna som kunde åstadkomma allt detta – och grät en lite skvätt.

För inte kunde det väl vara så att det var hennes händer som satte gränsen för de instrument hon skapade och den musik hon frambringade på dem. Inte var väl hon begränsningen...

Var det möjligen materialet hon arbetade med? Ja, så måste det vara: De plank av gran och fur hon valde ut var inte tillräckliga för all den klang hon ville frambringa...

När hon väl tänkt detta knäppte hon var kväll sina händer och föll på knä vid sin sängkant och bad ”Oh, gode Gud gör så att jag får ännu bättre material att arbeta med, för jag vill bygga världens mest välklingande fioler.”

Framför henne, på andra sidan sängen stod den vackra byrån hon ärvt efter sin mormor. Den var bullig och svängd som om någon blåst upp den, som en ballong – en riktig rokkoko-byrå.

Lina hade alltid älskat sin byrå, för den var så skickligt byggd. Och hennes mormor hade sett hennes förtjusning och styrt om så att Lina fick ärva den.

Därför fick byrån varje kväll lyssna på Linas aftonbön. De två stearin-ljusen på den intarsia-dekorerade skivan brann stadigt och blinkade bara lite grann när hon sa Amen.

Men så, en kväll när hon som vanligt bad sin aftonbön, började ljusen på den vackra rokkoko-byrån att flämta och blinka, häftigare än någonsin tidigare.

De blinkade, fladdrade och flämtade så häftigt att Lina kom av sig mitt i bönen och var tvungen att titta upp på byrån mitt emot.

Och det hon såg fick henne att förvånat ställa sig upp, med händerna fortfarande knäppta: Byrån riste och skakade. De svällande rokkoko-formerna blev alltmer svällande. Det såg rent av ut som om den skulle explodera.

De krumma små benen blev längre, men fortsatte att var krumma. Den översta lådan sköt ut lite och blev till en svällande barm. Där ljusen stått var nu ett par stora, mörka ögon. Kanske fanns ljusen där bakom, för ögonen var fyllda av ett varmt ljus, som uppfyllde såväl Lina som hela hennes lilla rum.

”Jag är konsthantverkets goda fe” sa byrån, som nu inte alls var lik en byrå, utan mer lik en imponant dam, om än med runda rokkoko-former, speciellt nertill.

Lina sa ingenting – hon var stum. Och lite hänförd, för byrån hade en röst som klingade fyrstämmigt. En alldeles ren och alldeles perfekt fyrklang. Det hade Lina tidigare bara hört vid enstaka tillfällen.

”Konsthantverkets gudar har både sett och hört vad du åstadkommit tidigare.” sa byrå-féen. ”Och de har hört dina böner. De har beslutat att du nu är mogen för att arbeta med bättre råmaterial.”

Lina lyssnade med öppen mun.

”Som byrå-chef är jag befullmäktigad att säga dig detta: Från och med i morgon kommer du att ha obegränsad tillgång till softwood – världens mest välklingande träslag. Av det kan mästahänder skapa perfekta fioler.”

Lina klappade i händerna och dansade runt i sitt lilla rum.

”Hurra, hurra ” sjöng hon. ”Äntligen kan jag skapa det mitt inre öra hör. Hurra, inga begränsningar mer.”

Hon snurrade runt, runt i sin glädje och upphetsning. Vilket inte var så bra i det trånga rummet – hon stötte ner bilden med sin föräldrar från sängbordet och en av sina bästa fioler från sin krok på väggen.

Fiolen gick i kras, men Lina brydde sig inte. Nu skulle hon ju kunna bygga de som var ännu bättre.

”Såja, så ja,” sa féen. ”Tro nu inte att allt blir enkelt och som förut – så lätt slipper du inte undan.”

Lina stannade tvärt i sin dans. ”Sa du inte att det är världens mest välklingande träslag?”

”Förvisso” svarade féen och det såg ut som om ögonen log. ”Men det här träslaget har egenskaper som du nog inte är helt bekant med.”

Nu skiftade ögonen och blev nog lite stränga.

”Softwood är ett levande material. Och då menar jag verkligen levande. Det klingar bara bra om det möts med respekt och uppskattning.”

Lina hade satt sig på sängkanten och tittade ner på sina händer. Piece of cake.

”Ja,” sa féen, ”jag talar inte bara om när du skapar instrumentet, utan under hela dess livstid.”

Lina nickade att hon hade förstått medan hon fortsatte att titta på sina händer. Här skulle byggas.

”Respekt och uppskattning gäller alltså även för de mästarfingrar som krävs för att locka fram de vackraste tonerna när de spelar.” fortsatta féen, ”Och mästarfingrar har du ju.”

Lina nickade igen. Åh, vilka fioler hon skulle skapa... Och vilka klanger de skulle frambringa tillsammans.

”Lycka till!! ” sa féen ”Men glöm inte mina ord.”

Och med ett POFF var hon bort.

Lina tittade upp, men där stod bara den gamla vanliga rokkoko-byrån. Det ena ljuset hade trillat omkull och slocknat, men det andra fladdrade lite för att sedan brinna lugnt och klart, som om ingenting hade hänt.

Lina tittade sig runt i rummet. Hade hon drömt?

Fotot med föräldrarna hade ramlat på nattygsbordet. Hon reste upp det och såg att glaset spruckit. Och där låg hennes finaste fiol i kras på golvet. Förundrad tog hon upp den. Nyss hade det känts som om det inte spelat någon roll.

Lina sov dåligt den natten.

Nästa dag när hon kom ner i verkstaden fann hon den prydligare än när hon lämnade den kvällen innan. Hon tittade ut i sitt virkesförråd – och blev häpen stående på tröskeln.

Allt virke var nytt.

Hyllorna var fyllda med ljusst, väldoftande virke som gav från sig en underbar klang när hon försiktigt provade det med knogen. Borta var alla gammal torkad gran och fur, ja till och med de gamla vres-bitarna i hörnet hade försvunnit.

Lina uppfylldes av glädje och skaparlust och kastade sig in i arbetet. Nu skulle hon skapa världens i särklass mest välklingande instrument. Och hon skulle vara mästaren som spelade på dem.

I dagar och nätter arbetade hon, utan att unna sig någon rast eller vila.

Hon skissade, valde bland de olika plankorna i förrådet, sågade, hyvlade, skar och filade. All hennes vakna tid uppfylldes nu av detta – att bygga det första fulländade instrumentet.

Sakta tog arbetet form. Hon knackade här, hon justerade där. Halsen fick en ny, djärv form – något sådant hade ingen vågat tidigare. Botten fick en större buk och därigenom fylligare klang än något annat hon hört.

Dagar blev till veckor, veckor blev till månader. Och månader till år. Men så, en dag såg hon slutet på sitt arbete. Alla delar var klara.

Med darrande händer satte hon ihop instrumentet och strängade upp det för en provspelning, innan hon tog itu med finputs, lackning och finish. Ett första stråktag.....

Det lät ljuvligt.

Hennes syskon hade smugit sig in i verkstaden och satt nu tysta och förvåntansfulla i ett hörn.

Redan vi första stråktagen började de gråta.

Sakta, stilla föll deras tårar, för detta var det vackraste de hade hört. Men Lina slutade spela, mitt i en fras.

Det lät bra, med inte perfekt.

Hon tog isär delarna och började försiktigt raspa i ett hörn av locket. Syskonen tittade förvånade på varandra, medan de torkade bort sina tårar. Men eftersom Lina fortsatta fila och inte verkade vilja spela än på ett bra tag, smög de sig ut igen, lite snopna.

Lina fortsatte att justera på sin fantastiska fiol.

För varje gång hon satte ihop den och provspelade så lät den lite bättre.

Nu höll till och med fåglarna tyst medan hon provspelade. De ville inte störa med sin ofulländade sång – och dessutom ville de inte missa en enda takt: kanske kunde de lära sig något.

Så en dag hände något.

Lina kände ingen glädje längre.

Fiolen var fin, inte tu tal om det. Den lät fantastiskt – bättre än något annat någon hade hört.

Men den var inte perfekt, inte så bra som hennes öron och händer krävde.

Lina tittade på sin skapelse.

Att skapa, att utveckla instrumentet, att experimentera, att välja konstruktioner ingen vågat tidigare – det var roligt och gav henne utmaningar. Att spela och höra hur det blev bättre och bättre för varje ändring fyllde henne med glädje och tillfredsställelse. Men nu kändes det som om allt var över.

Återstod lite ytputs och lackning, lackning, lackning och polering, sen skulle den troligen vara perfekt. Men det var trist och enahanda arbete.

Det krävdes noggrannhet och tålmod i oändlig mängd för att den inte bara skulle låta bra, utan även skina och lysa. Och hon som redan lagt ner år av tålmod och noggrannhet...

Sakta gick Lina bort och la upp fiolen på en hylla i verkstaden. Finputsen och lackningen fick vänta, just nu räckte inte orken.

Lina började ge lektioner i fiolspel. Och lärde amatörnickare elementa om hur man bygger vackra och välklingande fioler.

Eleverna svettades och gned, antingen på sina trästycken i hyvelbänken eller på de färdiga produkterna. Och Lina log för att dölja hur hennes själ och öron led av oljudet, tristessen och bristen på utmaningar.

En dag sa en elev: ”Men vad är det du har där på hyllan? Det ser ut som en nästan färdig fiol”.

Lina fnös. ”Nästan färdig” sa hon. ”Det är världen bästa fiol. Den ska bara lackas lite, sedan är den helt färdig.”

”Men kan vi inte få höra den?” sa eleven. ”Så vi har någont att jämföra våra egna prestationer mot”

”OK,” tänkte Lina, ”kanske är det dags nu. Håll i hatten, jävla amatörer så ska ni få hör hur en fiol ska låta.” Och så började hon stämma upp den.

Fiolen såg fortfarande fantastisk ut, men den hade blivit rejält dammig där på hyllan. Och den var helt plötsligt svår att stämma. Det hade den inte varit tidigare.

Lina svettades medan hon kämpade för att få den att klinga rent.

Allt arbete avstannade i verkstaden och eleverna samlades förväntansfulla runt henne.

Lina tog ett djupt andetag och började spela.

Eleverna tittade intresserat och artigt på medan hon spelade. Det lät bra, men inte fantastiskt. Ingen grät och ingen satt med öppen mun. Eleverna applåderade artigt.

Lina tittade ner på sina händer, hade hon tappat magin, hade händerna svikit henne?

Nej, de hade gjort sitt jobb. Vartenda stråktag hade varit perfekt.

Hon tittade på sin fiol – världens mest välklingande fiol. Åtminstone hade den varit det när hon lade den på hyllan.

Lina lyfte fiolen och försökte igen. Om hon la lite mer själ och lite mer finess i sitt spel skulle nog magin komma tillbaka.

Lina slöt ögonen och kände hur fingrarna verkligen gav sig hän. År av fintrimning och erfarenhet fort runt på

instrumentet hon själv byggt av världens mest välklingande material – softwood, det levande materialet.

Lina slutade spela mitt i en takt och tittade förvånat och undrande på sin fiol.

Levande. Hade hon inte sagt så, hantverkarnas fe.

Hade hennes fantastiska instrument dött där uppe på hyllan? Dött av brist på uppskattning och öm, kärleksfull hantering?

Hur sjutton kunde ett instrument som HON skapat med sina magiska händer och som HON fick att klinga med sin skicklighet... Hur kunde det bara vara så förmädat att det krävde något av HENNE... Det var ju bara ett par limmade träbitar som HON gjutit liv i.

I sin ilska och frustration kastade Lina instrumentet i väggen – men ångrade sig i samma ögonblick som hon såg flisorna ryka åt alla hålla.

Med en suck och med sina elevers förvånade blickar i ryggen gick hon mot materiel-rummet. Visst, det skulle gå att limma ihop flisorna till ett fungerande instrument, men helt utan den klang hon ville ha.

Återstod att bygga ett nytt, ännu bättre.

Men även denna gång stannade hon med häpnad på tröskeln till virkesförrådet. För där låg helt plötsligt bara gran och fur. Och hörnet med vres-bitar och vankantat var digrare och mer välfyllt än någonsin.

Ingen softwood så långt ögat såg.

Lina satte sig på tröskel och gömde ansiktet i händerna. De magiska händer som kunde uträtta underverk som inga andra.

Men kanske är det så att sagan inte slutar där. Att den inte har ett sorgligt slut. Att den, precis som verkliga livet, bara fortsätter - och fortsätter.

Lina stängde sin skola och sin verkstad. Kastade ut alla elever och gömde sig för världen. Och grät. I förtvivlan över sin oförmåga att åstadkomma det hon ville och visste var möjligt. I sorg över att hon låtit världens bästa fiol dö på en hylla och för att hon sedan slagit den till flisor. I vemod över att hon inte längre hade tillgång till världens bästa byggmaterial.

Lina flyttade hem till Greta, sin gamla, kloka faster, långt ute på landet.

Faster Greta tog emot Lina med öppna armar och satte henne i köket med en kopp god, gräddig choklad. ”Seså mitt barn,” sa hon och strök Lina över det röda håret ”gråt på du, det lindrar”. Sé n sa hon inget mer, för hon var som sagt var klok – mycket klok.

Hon frågade inget, förebrådde inget, förmanade inte eller krävde något. Hon lät bara Lina vara med sin gråt och sin förtvivlan. Hon såg bara till att hon fick vara ifred och serverade henne varm, gräddig choklad när hon satt vid köksbordet.

Dagarna gick och så småningom upphörde gråten, men faster Greta forsatte att servera varm, gräddig choklad vid köksbordet – och gick tyst och pysslade med sitt.

Men så, en dag, så serverade hon även sig själv en kopp och slog sig ner vid köksbordet.

”Nå Lina,” sa hon ”vad är det som är så förtvivlat sorgligt att du måste gömma dig här hos din gamla faster – och därtill gråta ögonen ur dig?”

Och Lina började berätta – om sin drömmar, om sin utbildning till instrumentmakare och sin strävan att bli den bäste i världen. Om kraven hon hade på sig själv.

Allt detta visste naturligtvis Greta, men hon lyssnade utan att avbryta, för hon visste bättre än att ställa frågor till någon som tittar djupt ner i sin själ.

Så Lina fortsatte att berätta om hur hon övat sig för att bli bäst i världen på att hantera de fantastiska instrument hon skapade.

Även detta visste Greta allt om – hon brukade ju resa in till konserterna för att njuta av sitt syskonbarns fantastiska spel.

Sedan berättade Lina om sina aftonböner och om hantverkets goda fe som givit henne softwood – det levande materialet. Och om fiolen hon byggt. Fiolen som var på väg att bli världens i särklass bästa, men som hon låtit dö på en hylla. Dö på grund av att hon inte gett den omvårdnad, uppskattning och värme.

Och att hon därigenom även förlorat tillgången på softwood. Och nu hade hon vare sig fiol eller softwood.

Hon var slut som instrumentmakare och violinist.

Ända till slutklämmen lyssnade faster Greta tyst och iakttagande medan hon då och då läppjade på sin kopp choklad. Men nu ställde hon ned koppen med en smäll.

”Nonsens” sa hon med eftertryck.

Lina hoppade högt, för så högt och så hårt hade Greta inte pratat en enda gång sedan Lina kommit dit - eller rent av någonsin.

”Nonsens,” sa hon igen ”inte har du tappat vare sig din förmåga att skapa underbara instrument eller din

förmåga att traktera dem. Du är fortfarande en av världens bästa, det kan ingen ta ifrån dig. Vad du förlo-
rat är den genväg du bad om i dina aftonböner och som
du också fick dig beviljad. På hårda, men nödvändiga,
villkor.”

Lina lyssnade häpen. Så mycket hade faster inte sagt
sammanlagt på hela tiden Lina varit där.

”Men” fortsatte Greta, ”villkoren kanske var ett
budskap till dig.”

Sedan sa inte Greta mer, utan reste sig och gick bort
och diskade ur deras urdruckna choklad-koppar.

Samma tysta, försynta faster som hon alltid varit.

Lina satt fortfarande med lite lätt öppen mun. Vad
menade faster? Varför detta eftertryck och vad menade
hon med ’ett budskap till dig’?

Lina tittade på sin faster och hennes böjda rygg där
borta vid diskbaljan. Trots att hela den lilla varelsen
utstrålade klokhet, värme och kärlek kände Lina ända
in i hjärtat att det inte skulle löna sig att fråga. Hon
skulle få ett leende, men inget svar.

Lina gick ut. Det var första gången sedan hon kom
dit för.. ja, hur länge sedan var det? Hon satte sig på
förstutrappen och tittade med oseende ögon ut över
gårdsplanen medan hon funderade. Katten Tussan kom
och strök sig mot henne. Lina kliade tankspritt katten
medan hon funderade. Villkor - vad var det för villkor
hantverkets fe hade ställt?

Tussan började spinna under Linas fingrar.

”Det klingar bara bra om det möts med respekt och
uppskattning” hade féen sagt om softwooden. Och nå-
gonting om att det skulle behandlas så hela tiden. Alltså
även som färdigt instrument. Under hela instrumentets
livstid.

Lina försjönk djupare i sina tankar medan fingarna fortsatte klia den spinnande katten. Men hon stördes hela tiden i sin koncentration av katten. ”Hon låter ju som en mandelkvarn och avslutar fraserna för lågt – jag kan ju inte tänka när hon låter sådär.” muttrade Lina.

Hon lyfte upp Tussan i famnen och började viska i hennes öra, samtidigt som hon fortsatte att stryka katten. Tussan kom av sig mitt i ett purr och öppnade ögonen. Men slöt den snart igen och fortsatte spinna. Men tonen i purret förändrades sakta, nästan omärkligt. Tussan njöt. Hon gillade också att hennes purrande lät annorlunda. Efter en stund började Lina att le för sig själv.

Så ska en katt låta.

Lina tittade på den spinnande katten i sin famn. Den njöt av omvårdnaden, omtanken, värmen, närheten. Och av sitt eget nya välljud. Lina skakade lätt på huvudet. Hon hade ju inte gjort något. Annat än utnyttjat det hon haft medfött – sina magiska händer och sitt känsligt öra.

Lina tittade ut över gårdstunet igen. Och ner på katten. Tänk om det var så enkelt.

Tänk om det inte var ett nytt material hon behövde. Utan ett nytt förhållningssätt till det material hon hade. Att hon inte behövde ett lättformat och välklingande mirakelmateriale som ställde villkor. Utan att hon, med respekt för det material hon redan hade, kunde få ut mer ur varje plank, varje bit, varje flisa.

Hur var det, hur hade hon förhållit sig till sina skapelser innan hon fick tillgång till softwood? Jo, hon hade minsann visat vem som var mästaren. Tuktat brädlapparna. Format materialet. Vrakat och valt, sållat och slängt.

Vid hyvelbänken hade det varit hon som bestämt.

Var det fel sätt att förhålla sig till materialet? Jo, det var många plakor som hade ratats och massor av vresbitar som hade åkt in i hörnet när hon satte fart – men fanns det något annat sätt när man skulle göra kvalitetsfioler?

Tankfullt tittade hon igen på Tussan i sitt knä. Katten spann vällustigt med sin nya, fina ton.

Var det allt som behövdes? Att starta utifrån det som fanns och bygga därifrån. Leta efter något som passade den form hon sökte och plocka fram den inneboende möjligheten. Istället för att tukta, pressa och forma.

Vilken tanke. Vilket annorlunda perspektiv. Vilka nya möjligheter.

Helt plötsligt var hon ju omgiven av nytt, fräscht material – med massor av inneboende möjligheter. Inte softwood, men med andra och kanske bättre möjligheter.

Lina blev så upprymd att hon reste sig tvärt, utan att tänka på Tussan som fick en vådlig luftfärd, men landade, på katters vis, på fötter. Tussan ruskade något förnärmat på sig efter den vådliga luftfärden, satte rumpan i vädret och jamde kort och skarpt. ”Förlåt Tussan” sa Lina som redan var halvvägs över gårdsplanen på väg mot fasters vedbod.

Faster Greta gläntade på ytterdörren. Hon lutade sig mot dörrposten medan hon tittade efter Lina som just öppnade dörren till vedboden. Tussan strök sig mot Gretas ben med ett jamande och slank in.

”Äntligen” muttrade Greta för sig själv. ”Att det ska ta så n tid för henne att komma på det uppenbara.”

Så vände hon på klacken och gick in till spisen och drog kvällsmaten från värmen. Hon anade att det inte skulle bli dags för mat än på en bra stund.

Det hade hunnit bli rejält mörkt när Greta hörde någon fumla vid köksdörren och så småningom öppna den.

Det var Lina, med hela famnen full av ved och ett klädstreck under armen

”Så, du kommer med ved” sa faster och la ifrån sig stickningen. ”Men vedlåren är full”.

Men hon visste nog att det inte var ved Lina kom med, för hon drog undan köksbordet och la upp trasmattan på kökssoffan, så Lina kunde lägga ner sin famn med pinnar och klabbar.

Linas ansikte strålade. ”Vänta ska du få höra” sa hon och började spänna upp klädstrecket mellan kökssoffans armstöd.

Greta skrockade och sköt in middagskastrullen på värmen igen. Snart skulle en skapare och konstruktör upp-täcka hur hungrig hon är. Sedan satte hon sig på köksstolen med händerna i knät och tittade på hur Lina pysslade.

Klädstrecket var spänt fram och tillbaka mellan armstöden med ett par handsbredder emellan. På de spända repen la Lina upp veden. Greta kunde se att en pinne här och en vedklabbe där hade märken av kniv eller yxa. En flisa borttagen här och en sticka bortspäntad där. Greta log för sig själv för hon anade vad som pågått i vedboden.

Lina kontrollerade att alla träbitarna låg precis som hon ville, med de tunnaste bitarna till höger och de tjockaste till vänster. De såg ut som tangenterna på ett piano. Knotiga och stickiga tangenter.

Lina flyttade köksbordet lite till och dansade bort till köksbänken efter två matskedar. ”Nu faster, ska du få höra”

Och så började Lina spela. Med skedarna fick hon fasters ved att låta som en xylofon, en soff-xylofon av vanlig björkved.

Lina log med hela ansiktet – nej med hela kroppen. Hela köket fylldes av hennes glädje och hennes musik. Greta skrockade för sig själv och skakade på huvudet. Inte behövde den jäntan något mirakelvirke. Hon skapade ju mirakel ur va sjutton som helst, bara hon ville.

Lina slutade spela. Skedarna vad lite får små för att få den där riktiga klongen. Hon kanske skulle prova med sopsleven, eller spiskroken...’

”Hörnu hon, ta och ge sig en stund och ät lite. Så du inte riskerar att trilla ihop mitt i allt skapande.”

Lina gav faster en stor kram ”Tack, snälla, kloka faster” sa hon. Tussan jamade och snodde mellan benen på dem. ”Och tack lilla Tussan, för att du hjälpte mig..”

”Såja, såja” se Greta, ”tacka inte för maten förrän du har ätit.”

”Äsch, tack för att du är så klok och hjälpte mig förstå” sa Lina.

”Såå, har jag sagt något? Jag tror nog att det var du själv som kom på något” sa Greta. Men hon vände ryggen till medan hon ställde fram tallrikar så Lina inte skulle se att hon log.

När Lina väl kommit till insikt om vad som var centralt och viktigt gjorde hon musik av nästan allt hon fick i sina händerna. Förrådet med tomflaskor blev en välstämd flaskorgel. Tomburkarna, plastdunkarna och den tomma tunnans blev ett välljudande trumset. Spikarna och bultarna i skrotlådan blev ett klockspel. Plaströret som blev över från elrenoveringen blev av välljudande flöjt.

”Åh, faster Greta” sa Lina ”vad jag längtar efter min verkstad. Jag kan ju inte göra några fioler här.”

”Men åk, för guds skull” sa faster och skrockade för sig själv ”låt inte mig hindra dig.” Nu visste hon att allt skulle gå bra. Med glädjen tillbaka, full tilltro till sin egen förmåga och insikt om vad som gjorde den unik kunde hon åstadkomma precis vad hon ville.

Lina stod åter igen på tröskeln till sin verkstad.

Här var inget rört sedan hon kastat ut alla lärlingar och elever och stängt. I tankar gick hon runt bland arbetsbänkarna.

Där låg fortfarande den krossade fiolen i ett hörn.

Försiktigt tog hon upp den och la den på en bänk. Den var utsökt gjord. Varenda detalj var perfekt – och det hade hon åstadkommit. Med nu var den bara spillror. Vålgjorda spillror och ohjälpligt oreparabel.

Hon skakade på huvudet, inte bara åt förödelsen utan också åt sitt eget oförstånd. Oförstånd då. Hon hoppades att hon var lite klokare nu. Hon reste sig och gick mot sitt virkesrum.

Hon stannade i dörren och såg sig runt med nya ögon. Här hade hon haft ett helt rum fullt med softwood – världens mest välljudande träslag. Ett träslag som inte gick att få tag på om man inte hade tumme med konsthantverkarnas goda fé. Detta var vad hon fått tillbaka när hon bröt deras överenskommelse – sitt eget, gamla virkesförråd.

Nåja, det var ju inte fy skam. Hon hade ju själv valt ut varenda bit här. Handplockat dem på olika brädgårdar runt o i landet, ja till och med utomlands.

Hon tog upp en bit gran från närmaste hylla. Långsamvuxen norrländsk, med tät, spikrak ådring.

Hon knackade lätt på den. Det sjöng om träbiten. Hon knackade en gång till. Att hon inte tänkt på det tidigare...

Hon hittade en pennstump i fickan. Tidigare hade hon nog försökt att utnyttja denna planka såhär ungefär...

Hon ritade snabba tunna streck på trästycket.

Pennan skissade snabbt formen till ett proportionerligt och vackert fiol-lock. Skulle kunna bli en stram, välklingande fiol. Men helt fel för denna bit gran.

Hon knackade på sin granbit igen. Jo, det hördes tydligt. Det fanns en grundton som tillät att hon ökade den nedre kurvan lite här... och här...

Lina skissade ny linjer, rev sig i håret lite och kisade längs den fina träbiten. Jo, så var det nog. Att hon inte tänkt på det tidigare.

Lina tog brädan direkt till närmaste bänk och tände arbetslamporna. ”Få se nu, var har jag de där kurvmallarna...”

När hon ritat upp den nya grundformen gick hon fram till bandsågen och slog på den. Men när hon skulle sätta på sig hörselskydd och skyddsglasögon upptäckte hon att hon fortfarande hade mössan på sig, ja till och med ytterkläderna.

Lina log för sig själv, slog av bandsågen och gick och bytte om. SÅ bråttom hade hon inte att undersöka hur långt hennes nya insikter skulle kunna föra.

Redan ett par veckor senare var hon färdig med den nya fiolen. Och, precis som locket, var varje ytterligare del utplockat ur sitt träämne med omsorg, eftertanke och i perspektiv av hennes nya insikter. Varje del var optimal.

Redan när hon stämde upp det färdiga instrumentet visste hon att hon var framme. Att stämma var inget problem, det första prövande stråktagen en njutning: vilken klang.

Så började hon spela. Ensam njöt hon av sitt instruments fulla klang. Minsta infall, varje nyans i hennes frasering kom tillbaka fylligt och rent och med en värme som fyllde henne.

Tårarna rann nerför Linas kinder, men denna gång av lycka.

Äntligen lät det som HON ville.

Den underbara fiolen